

16/vii/1972

EL LENGUATGE

El tarannà

Lègim, d'una banda, una referència periodística sobre un determinat personatge de qui es diu que té un «talant» democràtic i, de l'altra, una consideració sobre el tarannà de certs documents administratius.

Es ben clar que la forma «talant» no és sinó l'adaptació a la morfologia del català del substantiu «talante», forma específica del castellà, i en un text periodístic sol ésser el resultat de la traducció apressada d'un despatx d'agència o d'un comentari emmanillevat a una publicació escrita en castellà. Perquè l'equivalència catalana d'aquest mot del castellà, *tarannà*, és ben coneguda i usual, i no deixa de proposar-la, sovint al costat d'altres solucions, cap dels nostres diccionaris d'equivalències. El Diccionari Fabra dona una definició molt concisa d'aquest mot, sense indicar-ne cap exemple: «Manera de procedir». La Gran Enciclopèdia Catalana s'hi estén una mica més: diu que *tarannà* significa «caràcter d'una persona, manera d'ésser i obrar», i que per extensió es pot també usar en una frase com *Bous i vaques solen tenir un tarannà excellent*, cosa que equival a dir que, per extensió, aquest mot també pot ésser usat referit a animals.

No hi ha dubte, per tant, que en el primer exemple d'ús real que hem transcrit, en lloc de «talant», que podem afirmar que és totalment inadmissible, el mot més adequat és *tarannà*: un polític de tarannà democràtic. En canvi, no sembla desencertat de formular serioses reserves quant a l'ús d'aquest mateix mot referit a coses inanimades, com és ara, per exemple, un document administratiu. Ja hem vist que la Gran Enciclopèdia, ampliant el significat que li atribueix el Diccionari Fabra, del qual es desprèn clarament que té un ús circumscrit exclusivament a persones, admet també, «per extensió», que es pugui usar referit als altres éssers animats, els animals, car també se'n pot dir que tenen una determinada manera de procedir o de captenir-se. I si bé és cert que sempre resulta difícil i arriscat d'intentar posar límits a l'extensió que pot arribar a adquirir el significat d'un mot, la que l'Enciclopèdia indica per a *tarannà* és ja l'ampliació de la que correspon al sentit propi del mot i sembla arriscat d'ampliar-la encara més. Per això, nosaltres prescindiríem, en aquest cas, d'un mot com *tarannà*, tant més que disposem d'altres mots com *caràcter*, *caire* o *indole*, que hi semblen certament molt més adequats.

Albert Jané